

Z A K O N

O IZMENAMA I DOPUNAMA ZAKONA O ODGOVORNOSTI ZA KRŠENJE LJUDSKIH PRAVA

Član 1.

U Zakonu o odgovornosti za kršenje ljudskih prava („Službeni glasnik RS, br 58/03), član 3. menja se i glasi:

„Ljudska prava u smislu ovog zakona jesu prava predviđena Međunarodnim paktom o građanskim i političkim pravima, koje je potpisala i ratifikovala Socijalistička Federativna Republika Jugoslavija, prava i slobode čoveka i građanina predviđene Ustavom Socijalističke Federativne Republike Jugoslavije iz 1974. godine, Ustavom Savezne Republike Jugoslavije iz 1992.godine, Ustavom Republike Srbije iz 1990. godine, Poveljom o ljudskim i manjinskim pravima i građanskim slobodama iz 2003. godine i Ustavom Republike Srbije.“

Član 2.

U članu 10. posle stava 1. dodaje se novi stav 2. koji glasi:

„Postupak lustracije sprovodi se i prema licima koja su obavljala funkcije, odnosno poslove iz stava 1. tačka 1. do 21. ovog člana.“

U članu 10. stav 1. tačka 9. umesto reči: „izvršno veće pokrajine“ treba da stoji „pokrajinska vlada“.

Član 3.

Član 18. menja se i glasi:

„Prema licu koje obavlja funkciju i poslove iz člana 10. stav 1. ovog zakona i licu iz člana 10. stav 2. ovog zakona, Komisija pokreće i sprovodi naknadni postupak lustracije po službenoj dužnosti.“

Član 4.

U članu 23. stav 1, umesto reči: „Vrhovnog suda Srbije“, treba da stoji: „Vrhovnog kasacionog suda Srbije“.

Član 5.

U članu 32. stav 1, iza reči: „iz člana 10.“ dodaju se reči: „stav 1. i 2.“.

Član 6.

U članu 33. stav 1. i 2. reči: „iz člana 10.“ zamenjuju se rečima: „ iz člana 10. stav 1.“.

Član 7.

U članu 34. stav 3, broj: „10“ zamenjuje se brojem: „20“.

PRELAZNE I ZAVRŠNE ODREDBE

Član 8.

Ovaj zakon stupa na snagu osmog dana od dana objavljivanja u „Službenom glasniku Republike Srbije“.

O B R A Z L O Ž E N J E

I. USTAVNI OSNOV ZA DONOŠENJE ZAKONA

Ustavni osnov za donošenje Zakona o izmenama i dopunama Zakona o odgovornosti za kršenje ljudskih prava sadržan je u članu 97. tačka 2. Ustava Republike Srbije kojim je utvrđeno da Republika Srbija uređuje i obezbeđuje ostvarivanje i zaštitu sloboda i prava građana; ustavnost i zakonitost; postupak pred sudovima i drugim državnim organima; odgovornost i sankcije za povredu sloboda i prava građana utvrđenih Ustavom i za povredu zakona, drugih propisa i opštih akata; amnestije i pomilovanja za krivična dela.

II. RAZLOZI ZA DONOŠENJE ZAKONA

Zakon o odgovornosti za kršenje ljudskih prava usvojen je 2003. godine, sa ciljem da se otklone moguće smetnje i prepreke izgradnji demokratskog društva u Srbiji u procesu demokratizacije, posle promena na političkoj sceni Srbije ostvarenih 5. oktobra 2000. godine.

Zakon je zasnovan na konceptu „meke lustracije“, jer ne predviđa ni krivično-pravne, niti administrativne (prekršajne) sankcije za lica prema kojima se pokrene postupak utvrđivanja odgovornosti za kršenje ljudskih prava. Pri donošenju Zakona smatralo se da je rok od deset godina, predviđenih za njegovu primenu, dovoljan i primeren da se ostvari odgovornost za kršenje ljudskih prava.

Zbog nedovoljne političke spremnosti neophodne za primenu Zakona, ovaj Zakon uopšte nije primenjen. Ta činjenica stvara podozrenje prema državi Srbiji i njenim institucijama, ne samo u procesu integracije države Srbije u pravni i politički poredak Evrope, već i njeno svrstavanje među države sa izgrađenim demokratskim poretkom. Zbog neprimenjivanja ovog Zakona stvoreno je i nepoverenje građana Republike Srbije u pravni poredak države i kompetentnost njenih organa i institucija.

Elementarni princip demokratskog društva je dosledna primena Zakona, pa stoga činjenica da je u Republici Srbiji usvojen Zakon, koji uopšte nije primenjen ni u jednom slučaju, daje osnova za sumnju u spremnost i kompetentnost Republike Srbije da izvršava svoje obaveze iz međunarodnih ugovora, konvencija i drugih akata međunarodnih prava.

Nerealna su bilo kakva očekivanja o integraciji države Srbije u evropske i druge međunarodne institucije, ukoliko 2013. godine bezuspešno istekne rok za primenu ovog Zakona.

Stoga je neophodno, pre svega, produžiti rok za doslednu primenu Zakona, a istovremeno preduzeti organizacione, finansijske, kadrovske i druge mere za primenu Zakona..

Konačno, iako je to jasno iz koncepta samog Zakona, nužno je istaći da Zakon nije personalno usmeren prema bilo kojem pojedincu, niti prema bilo kojoj političkoj partiji, jer je koncept Zakona zasnovan na civilizacijskom principu da se iz procesa izgradnje demokratskog društva eliminišu lica za koja se po propisanom postupku utvrdi da su odgovorna za kršenje ljudskih prava, a to je, svakako, zajednički cilj svih političkih partija, a pre svega građana Srbije.

III. OBJAŠNJENJE POJEDINIH REŠENJA

Odredbom člana 1. Predloga zakona o izmenama i dopunama Zakona o odgovornosti za kršenje ljudskih prava menja se član 3. Zakona o odgovornosti za

kršenje ljudskih prava („Službeni glasnik Republike Srbije, br 58/03) i dodaju se akti koji su doneti nakon usvajanja ovog Zakona. Ti akti su Povelja o ljudskim i manjinskim pravima i građanskim slobodama iz 2003. godine i Ustav Republike Srbije iz 2006. godine.

Članom 2. Predloga zakona proširuje se broj lica prema kojima se sprovodi postupak lustracije, i usaglašava se sa propisima i zakonima koji su doneti nakon usvajanja Zakona 2003. godine.

Članom 3. Predloga zakona usaglašava se Zakon o odgovornosti za kršenje ljudskih prava sa članom 2. Predloga zakona o izmenama i dopunama zakona o odgovornosti za kršenje ljudskih prava.

Članom 4. se Zakon o odgovornosti za kršenje ljudskih prava usaglašava sa propisima donetim nakon usvajanja Zakona.

Članom 5. usaglašava se član 32. stav 1. Zakona o odgovornosti za kršenje ljudskih prava sa promenom koja je učinjena članom 2. Predloga zakona o izmenama i dopunama Zakon o odgovornosti za kršenje ljudskih prava.

Članom 6. usaglašava se član 33. st. 1. i 2. Zakona o odgovornosti za kršenje ljudskih prava sa promenom koja je učinjena članom 2. Predloga zakona o izmenama i dopunama Zakon o odgovornosti za kršenje ljudskih prava.

Članom 7. se produžava važenje ovog Zakona sa 10 na 20 godina.

Članom 8. se propisuje stupanje na snagu ovog Predloga zakona.

IV ANALIZA EFEKATA ZAKONA

Kako je od 2003. godine na snazi Zakon o odgovornosti za kršenje ljudskih prava, a s obzirom da je 2003 godine doneta Povelja o ljudskim i manjinskim pravima i slobodama, kao i Ustav Republike Srbije 2006 godine, neophodno je ova rešenja implamentirati u postojeće zakonsko rešenje. Takođe, s obzirom da se približava rok isteka vremena primene ovoga zakona, neophodno je produžiti njegovu primenu.

Produžavanjem roka važenja ovog zakona i njegovom doslednom primenom iz javnog i političkog života Republike Srbije, kao i iz organa državne uprave biće isključeni kadrovi odgovorni za sve vidove represije koja je sprovedena nad građanima Republike Srbije u prošlosti. Na taj način se pokazuje vrlo jasan otklon prema lošim primerima iz prošlosti i njihova osuda, a sa druge strane uspostavlja se civilizovan stepen odnosa u društvu, kao i veći stepen odgovornosti prema budućnosti.

V FINANSIJSKA SREDSTVA POTREBNA ZA SPROVOĐENJE ZAKONA

Za sprovođenje ovog zakona nisu potrebna dodatna sredstva iz budžeta Republike Srbije.

VI RAZLOZI ZA DONOŠENJE ZAKONA PO HITNOM POSTUPKU

Donošenje ovog Zakona po hitnom postupku predlaže se da bi što pre počela njegova primena. Zakon o odgovornosti za kršenje ljudskih prava usvojen je 30. maja 2003. godine i potrebno je doneti ove izmene i dopune da bi on bio primenljiv i da bi se po njemu postupalo.